

การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมและผลการพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของ นักเรียนผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ชุด “1 ทศวรรษสาธิตองค์กรรักษ์รวมใจ”

Results of Creative Work and Fine Art Skills through the One Decade of Satit Ongkharak Ruamjai Performance

ศุภชัย ศรีนิวาล ประสิทธิ์ ตึกขาว ทศนีย์ แถมยิ้ม และสุทธภพ ศรีอักษรกุล

Supachai Srinual, Prasit Tuekkhaow, Thatsanee Tamyim, and Suttapop Sri-akkarakun

สถาบันวิจัย พัฒนาและสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Educational Research Development and Demonstration Institute,

Srinakharinwirot University

E-mail : Supachais@g.swu.ac.th

Date Received : 31 December 2022 Date Revised : 27 March 2023

Date Accepted : 27 March 2023 Date Accepted online : 28 March 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม ในโอกาสครบรอบ 10 ปีโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรรักษ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จำนวนทั้งหมด 14 คน จากผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ร่วมกับการศึกษาจากเอกสารเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์งานทางด้านศิลปกรรม และ 2) เพื่อพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียนผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ชุด “1 ทศวรรษสาธิตองค์กรรักษ์รวมใจ” ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นนักเรียนชมรมดนตรีและนาฏศิลป์ จำนวน 22 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมเป็นการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยผสมผสานท่าทาง และลีลาการเคลื่อนไหวแบบธรรมชาติ เน้นที่อารมณ์ของผู้แสดงเป็นสำคัญ การถ่ายทอดอารมณ์ที่แสดงถึงความภาคภูมิใจต่อโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ช่วงเล่าเรื่องราว สานสัมพันธ์ ภาคภูมิใจ ใช้รูปแบบวงดนตรีสากลร่วมสมัย มีการผสมผสานเครื่องดนตรีไทยและสากล โดยมีท่อนเพลง 8 ท่อน ในรูปแบบ Intro | A₁ | A₂ | B | C | SOLO | B | C | บทเพลงอยู่ในบันไดเสียง Eb Major และบันไดเสียง B Major 2) การพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมการแสดงงานสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมในกิจกรรมมีทักษะทางศิลปกรรมเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากค่าเฉลี่ยทักษะทางศิลปกรรมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมที่ 3.14 คิดเป็นร้อยละ 62.95 เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมเป็น 4.51 คิดเป็นร้อยละ 90.22

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะทางศิลปกรรม งานสร้างสรรค์ ดนตรีร่วมสมัย ศิลปกรรม

Abstract

Mixed methods research was done to present creative work in fine arts on the occasion of the tenth anniversary of Ongkharak Demonstration School. Qualitative data was collected by interview from 14 stakeholders, including school management, parents and students and documents used in creating the fine art performance were analyzed. Quantitative research was also done to develop student fine art skills through artistic creation of the One Decade of Satit Ongkharak Ruamjai performance at Ongkharak Demonstration School. 22 participants were music and performance club students. Results were that the fine arts performance demonstrated a combination of natural gestures and movements with emphasis on performers' emotion to convey school pride. The performance was divided into three phases: background narration, relationship building, and school pride. A contemporary international band performed with a mix of Thai and western musical instruments. There was an eight-part song in the form Intro | A₁ | A₂ | B | C | SOLO | B | C | I. The songs were in the Eb Major and B Major scales. In addition, student fine art skills increased after participation in the artistic performance at a statistical significance of .05 from an average of 3.14 in fine art skills, representing 62.95 percent, with an increase to 4.51, equal to 90.22 percent.

Keywords: Development, Fine art skills, Creative work, Contemporary music, Fine art.

บทนำ

ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการพัฒนาเยาวชนในประเทศให้มีความรู้ที่จำเป็นต่ออนาคต รวมถึงทักษะที่มีความสำคัญในการพัฒนาตนเองและประเทศที่จะสามารถนำพาประเทศให้บรรลุเป้าหมายตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมถึงวิสัยทัศน์ในกลุ่มอาเซียนในปี 2568 และเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืนของ องค์การสหประชาชาติ SDGs หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทุกภาคส่วนจึงต้องมุ่งส่งเสริมการใช้ชีวิตอย่างมี คุณภาพ พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 (ปีนา กุตติพารามบิล, 2562) และปัญหา เยาวชนและเด็กในปัจจุบัน ในด้านของสถานการณ์เสี่ยงด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนพบว่าเด็กและ เยาวชนในชุมชนเมืองและท้องถิ่นที่กำลังเติบโตเป็นเมืองใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ปัญหายาเสพติด คุณธรรมจริยธรรมลดลง ใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง ก่ออาชญากรรม ปัญหาด้านความเครียด ปัญหาด้านสุขภาวะด้านร่างกาย

รวมถึงสุขภาพด้านปัญญา บางปัญหาเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 (คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน, 2561; พงศ์ปณต ดีคง, 2565)

ศิลปะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ ส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ ศิลปะจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้าน จิตใจ ร่างกาย ปัญญา สังคม และอารมณ์ รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการปูพื้นฐานสู่การศึกษาต่อ รวมถึงการประกอบอาชีพในอนาคต (ชนิดา ปิณณะสุภญ์, 2554) ในความหมายของศิลปกรรมนั้น หมายถึง สิ่งที่เป็นศิลปะ สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นเป็นศิลปะ ไม่ว่าจะเป็น งานทางด้านสถาปัตยกรรม งานประติมากรรม คำว่าศิลปกรรม จึงมีความหมายที่กว้างขวาง ไม่จำกัดเฉพาะแค่เพียงงานจิตรกรรม งานประติมากรรมและงานสถาปัตยกรรม เท่านั้นหากแต่ยังได้มีความหมายรวมไปถึงงานวรรณกรรม งานนาฏศิลป์และงานดุริยางคศิลป์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

คำว่าศิลปกรรมมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ศิลปกรรมเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดประสาทสัมผัสทางการมองเห็นหรือการได้ยินของเรา และผลิตขึ้นผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ (artincontext, 2022) ศิลปกรรมจึงเป็นคำที่มีความหมายในภาพรวมของศิลปะทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นทัศนศิลป์ นาฏศิลป์ รวมถึงดุริยางคศิลป์ (ไทยและสากล) ทักษะทางศิลปกรรมเป็นทักษะที่มีความเชื่อมโยงทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 กลุ่ม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking / Problem – Solving) การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity) การสื่อสาร (Communication) การทำงานเป็นทีม (Collaboration) ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม เราสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนสร้างการเรียนรู้ผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งของ พหุปัญญา ใน “ทฤษฎีพหุปัญญา” (Theory of Multiple Intelligences) ด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ด้านมิติสัมพันธ์ (Visual-Spatial Intelligence) ด้านร่างกาย และการเคลื่อนไหว (Bodily Kinesthetic Intelligence) ด้านดนตรี (Musical Intelligence) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) ด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence)

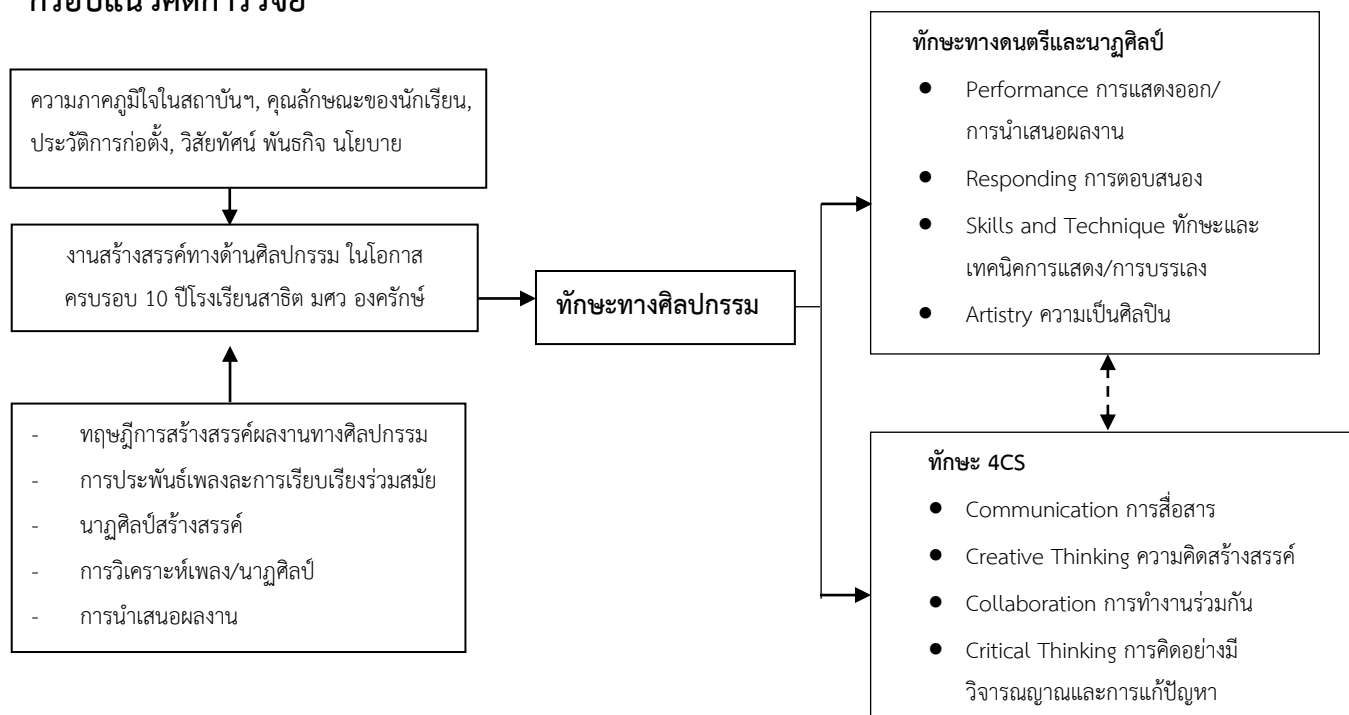
ทฤษฎีพหุปัญญา เป็นความสามารถทางชีวิติต แต่ละคนจะแสดงออกในแต่ละบริบทของวัฒนธรรมที่เขาอยู่ เพื่อแก้ปัญหา การปรับตัว และยังหมายถึง ปัญญาที่หลากหลาย แสดงออกเป็นเอกลักษณ์ทางปัญญาของมนุษย์แต่ละคน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ คนหนึ่งอาจเก่งเพียงด้านเดียว หรือเก่งหลายด้าน ซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการประกอบอาชีพ ทุกคนสามารถแสดงออก ซึ่งองค์แห่งปัญญาที่เขามีความสามารถและพัฒนาความสามารถนั้นกับบริบทต่าง ๆ ตามสภาพแวดล้อมของตน รวมถึงการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถของมนุษย์ที่หลากหลายในการเรียนรู้แก้ปัญหา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมสถานการณ์ทางธรรมชาติ (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2565; เยาวพา เดชะคุปต์, 2558)

จากข้อมูลทีกล่าวนำในข้างต้น ศิลปกรรมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตไปอย่างมีคุณภาพ และตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเองและต่อสังคม ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของเครื่องมือดังกล่าว จึงได้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมในรูปแบบของบทเพลง “สาธิตรวมใจ” ได้มีการบูรณาการศาสตร์ของ นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์สำหรับในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นหนึ่งในชุดผลงาน “1 ทศวรรษสาธิตองค์กรร่วมใจ” เป็นบทเพลงร่วมสมัยประกอบการแสดงนาฏศิลป์ มีการสร้างสรรค์เนื้อร้องและทำนอง ตามบริบทของโรงเรียน ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ ชีระ ปาลเปรม (2560) ได้อธิบายถึงการสร้างสรรค์ (Creation) ว่าเป็นเรื่องของ การให้ปรากฏภาพทัศนการแสดงผลงานของการวิวัฒน์ - พัฒนา ปัญญาความคิดจากรูปธรรมของข้อมูล สารหรือเรื่องราว โดยความคิดสร้างสรรค์ให้ปรากฏผลงานที่อาจดำเนินการให้เกิดรูปลักษณ์ที่สามารถแปรเปลี่ยนได้หลายรูปแบบ ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ประพันธ์ภาพ (Composition) ด้วยลักษณะที่ผสมผสานสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้องกลมกลืน (Harmony) หรือแตกต่างตรงกันข้าม (Contrast) หรือขัดกัน (Discord) เป็นต้น และโดยรวมแล้วเพื่อลักษณะแห่งสุนทรียภาพที่สัมผัสต่ออารมณ์ความรู้สึก ด้วยการแสดงออกของท่าที ลีลา หรือท่วงทำนองของผลงานและก่อให้เกิดจินตนาการเพื่อสร้างด้วยผลของการอวยพวยพุ่งทางปัญญาความคิดที่มีลักษณะพิเศษของความฝัน จินตนาการ (Imaginable Idea) แล้วนำมาสร้างสรรค์ใหม่ (Reform) ที่ต่างจากเดิมหรือต่างจากต้นแบบ งานวิจัยชิ้นนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะทางศิลปกรรม รวมถึงเป็นการสร้างให้นักเรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความรักในสถาบัน ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ผ่านงานวิจัยสร้างสรรค์ ในวาระครบรอบ 10 ปี โรงเรียนสาธิต มศว องค์กรร่วมใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม ในโอกาสครบรอบ 10 ปีโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรร่วมใจ
2. เพื่อพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียนผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ชุด “1 ทศวรรษสาธิตองค์กรร่วมใจ”

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method) ประกอบไปด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อผลิตงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม ในโอกาสครบรอบ 10 ปีโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรฯ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ และการอธิบาย การสร้างสรรค์งานทางศิลปกรรม ใช้การเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์และใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์งานทางศิลปกรรม และในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียนผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ชุด “1 ทศวรรษสาธิตองค์กรฯรวมใจ” ใช้การวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยใช้แบบประเมินทักษะทางศิลปกรรมในการเก็บข้อมูล และใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลโดยโปรแกรม SPSS ใช้สถิติวิจัยในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบไปด้วยขั้นตอนการทำวิจัยร่วมกับขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนแบ่งเป็น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และกลุ่มที่ 2 นักเรียนชมรมดนตรีไทยและสากลโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรฯ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน จำนวน 14 คน ใช้วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้บริหารในช่วงการก่อตั้งโรงเรียน 1 ท่าน และผู้บริหารปัจจุบัน 1 ท่าน ครูผู้สอน จำนวน 4 คน เป็นครูผู้สอนในช่วงการก่อตั้งโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน ซึ่งมีอายุงานไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นครูผู้สอนในปัจจุบัน จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ปกครอง จำนวน 4 ท่าน เป็นผู้ปกครองของนักเรียนในปีแรกของการก่อตั้งโรงเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ท่าน และนักเรียน จำนวน 4 คน เป็นนักเรียนในปีแรกของการก่อตั้งโรงเรียน จำนวน 2 คน และนักเรียนปัจจุบัน จำนวน 2 คน

1.2 นักเรียนโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรักษ์ ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นนักเรียนจากชมรมดนตรีสากล ดนตรีไทย และชมรมนาฏศิลป์ ในระดับมัธยมศึกษาปีการศึกษา 2565 จำนวน 22 คน แบ่งเป็น นักเรียนดนตรีสากลจำนวน 9 คน ดนตรีไทยจำนวน 3 คน และนาฏศิลป์จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ในการสร้างสรรค์งานทางศิลปกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยการรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โน้ตเพลง เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ หลักการสร้างสรรค์ด้านดนตรี และด้านนาฏศิลป์ และนำไปสังเคราะห์เป็นผลงาน สร้างสรรค์ นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ อรรถาธิบาย

2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยจากข้อ 1 วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม นำไปออกแบบสัมภาษณ์ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ในการหาความตรง (Validity) ของแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีค่าความตรง (Validity) เท่ากับ 0.75

2.3 แบบประเมินทักษะทางศิลปกรรม ใช้ในการประเมินทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียน หลักการการเข้าร่วมการฝึกซ้อมเพื่อแสดงงานทางศิลปกรรม ซึ่งมีค่าความตรง (Validity) เท่ากับ 0.83 และ ค่าความเที่ยง (Reliability) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .884

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารการก่อตั้งโรงเรียน ไฟล์เสียงเพลงประจำโรงเรียน ข้อมูลโรงเรียน บริบทต่าง ๆ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความทางวิชาการ และฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมก่อตั้งโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ นักเรียน รวมถึงผู้ปกครอง และสมาคมผู้ปกครอง และครูโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรักษ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำไปเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์

บทเพลง และออกแบบการแสดงประกอบเพลง โดยแบ่งประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมา 2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย 3) ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย 4) ความรู้สึกความภาคภูมิใจที่มีต่อสถาบันฯ จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์สรุปผล พร้อมเรียบเรียงลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 3 การเก็บข้อมูลจากนักเรียนจากการเข้าร่วมแสดงผลงานและการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนผ่านแบบประเมินทักษะทางศิลปกรรม โดยครูผู้ฝึกสอนนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระ (ดนตรีและนาฏศิลป์) ซึ่งมีการประเมินทักษะทางศิลปกรรมก่อน และ หลังการเข้าร่วมกิจกรรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสาธิต องค์กรฯ และบริบทโดยรอบเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้น มาวิเคราะห์และพัฒนาไปสู่การสร้างสรรค์ นำไปสู่การประพันธ์เนื้อร้องและเรียบเรียงทำนองในรูปแบบดนตรีร่วมสมัย ซึ่งการเลือกใช้คำจะต้องมีความหมายและสามารถตีทำประกอบได้ ไม่ใช่คำที่มีความหมายซ้ำหรือฟุ่มเฟือย ทุกวรรคและทุกบรรทัดจะต้องมีสัมผัสที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ เมื่อได้เนื้อร้องแล้วจึงทดลองใส่ทำนองที่ละช่วงเพลง พร้อมเริ่มบันทึกเสียงร้อง ปรับปรุงแก้ไข จนได้เพลงตัวอย่างเพื่อนำไปเขียนโน้ตและให้นักดนตรีบรรเลงประกอบการแสดง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทักษะทางศิลปกรรม โดยการใช้สถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ T-test ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะทางศิลปกรรมที่ได้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ขั้นตอนสร้างสรรค์ผลงานและปรับปรุงแก้ไข

5.1 สร้างสรรค์ ในขั้นนี้เป็นขั้นสำคัญที่ต้องใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การสร้างทำนองเพลง โดยใช้การทดลองประยุกต์ในหลากหลายรูปแบบและทำนอง หารูปแบบทำนองใหม่ ๆ ในการสร้างสรรค์ การคิดนอกกรอบ รวมถึงการสร้างทำประกอบการแสดงสำหรับนักแสดง การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การตรวจสอบและวิเคราะห์ความเชื่อมโยง หรือความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของดนตรีกับรูปแบบการแสดง และการคิดเชิงระบบ (System Thinking) ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน การมองภาพรวมของการแสดงทั้งชุดอย่างเป็นระบบมีส่วนประกอบย่อย ๆ มีขั้นตอน และเชื่อมโยงกับระบบต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดง โดยทดลองไปทีละช่วงเพลง เปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้มีส่วนร่วมผ่านการทดลองและเรียนรู้ร่วมกัน การทดลองสร้างสรรค์ไปอย่างช้า ๆ ทีละช่วงเพลงจะทำให้การแสดงมีความละเอียดประณีต เพราะถ้าหากพบว่าจุดใดจุดหนึ่งไม่เหมาะสม หรือยังไม่สมบูรณ์สามารถแก้ไขได้ทันที

5.2 ปรับปรุงแก้ไข ในขั้นนี้จะต้องใช้ข้อมูลจากขั้นสร้างสรรค์ผลงานเป็นพื้นฐานหลักเพราะเมื่อผลงานเสร็จแล้วกลับมาย้อนดูอาจพบว่ามีข้อผิดพลาดได้ เช่น ทำเชื่อมไม่มีความกลมกลื่น บางทำไม่เหมาะสม มองแล้วแข็งกระด้างหรืออ่อนนุ่มมากเกินไป หรือทำกับทำนองเพลงไม่ไปในทิศทางเดียวกัน

เป็นต้น ขั้นนี้จึงจำเป็นต้องทบทวนและพิจารณาอย่างละเอียด โดยมองแบบองค์รวมและค่อย ๆ ปรับปรุงแก้ไข ไปทีละส่วนจนผลงานเสร็จสมบูรณ์

6. สรุปผลและการนำเสนอ

ในขั้นนี้เป็นขั้นสุดท้ายเป็นการนำเสนองานวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยการแสดงผลงาน การแสดงสร้างสรรค์ต่อสาธารณะ ทั้งเนื้อร้อง ทำนองเพลง และการแสดง เป็นขั้นที่เสริมสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ให้กับทุกฝ่ายทั้งผู้กำกับ ผู้ควบคุม นักแสดง นักดนตรี และผู้ขับร้อง สรุปผลโดยการอธิบาย บรรยาย แนวคิดการสร้างสรรค์ผลงาน และในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำเสนอผลงานโดยใช้สถิติ ในการบรรยาย

ตารางที่ 1 สรุปขั้นตอนการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์	ผลที่ได้
1. เพื่อผลิตงาน สร้างสรรค์ทางด้าน ศิลปกรรม ในโอกาส ครบรอบ 10 ปี โรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์	1. การทบทวนวรรณกรรม (โรงเรียน/ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับการสร้างสรรค์งาน ศิลปกรรม)	การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)	- ผลการวิเคราะห์ ความเป็นมาและ ความสำคัญในการก่อตั้ง โรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์ - แนวคิดการสร้างสรรค์ งานทางศิลปกรรม
	2. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ ร่วมก่อตั้งโรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์	การวิเคราะห์อุปนัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แนวทางการจัดตั้งโรงเรียน ความสำคัญ การเรียน การในอดีตถึงปัจจุบัน พัฒนาการของโรงเรียน เป้าหมายของโรงเรียน การพัฒนานักเรียนและ โรงเรียนในอนาคต
	3. การสร้างสรรค์ผลงาน (ประพันธ์เนื้อร้องและเรียบเรียง ทำนอง ออกแบบการแสดง ทดลอง ปรับปรุงแก้ไข)	นำข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์ในข้อ 1 และ 2 มาใช้ในการสร้างสรรค์ ผลงานทางศิลปกรรม	ผลงานสร้างสรรค์ทาง ศิลปกรรม “ทศวรรษแห่ง การพัฒนา”
2. เพื่อพัฒนาทักษะ ทางศิลปกรรมของ นักเรียนผ่านงาน สร้างสรรค์ทาง	4. การฝึกซ้อม 5. การนำเสนอผลงาน สร้างสรรค์ทางศิลปกรรม	(จัดการนำเสนอผลงาน)	การนำเสนอผลงาน สร้างสรรค์ทางศิลปกรรม

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์	ผลที่ได้
ศิลปกรรม ชุด “1 ทศวรรษสาธิตองค์กรรักษ์รวมใจ”	6. การประเมินทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียน 7. สรุปผลการวิจัย	ใช้สถิติ T-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนและหลังการนำเสนอผลงาน ใช้การอธิบายแบบเชิงคุณภาพ	ผลการพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. งานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม ในโอกาสครบรอบ 10 ปีโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรรักษ์ แนวคิดการสร้างสรรค์ผลงาน

การแสดงผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรมชุด “1 ทศวรรษสาธิตองค์กรรักษ์รวมใจ” เป็นการแสดงสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมในโอกาสครบรอบวันสถาปนาสถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรรักษ์ ครบรอบ 10 ปี โดยได้มีการประพันธ์เนื้อร้องและเรียบเรียงทำนองขึ้นใหม่เพื่อร่วมเฉลิมฉลองโอกาสสำคัญดังกล่าว บทร้องได้กล่าวถึงปณิธานในการก่อตั้งสถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา อุดมการณ์ในการพัฒนางานวิจัย และนวัตกรรมทางการศึกษา ภายใต้ปรัชญาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กล่าวไว้ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม” บรรเลงโดยวงดนตรีร่วมสมัย ประกอบการแสดงที่สื่อถึงความภาคภูมิใจ แรงบันดาลใจ และความมุ่งมั่นในการเป็นต้นแบบทางการศึกษา เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้เพื่อสังคมตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีเนื้อร้องดังนี้

แสงเรืองรองนำพาเราผ่านเวลา	ร้อยสัญญามาพบกันที่แห่งนี้
อุดมการณ์หล่อหลอมสร้างคนดี	นำชีวีให้ก้าวล้ำด้วยปัญญา
คือเส้นทางแห่งการสืบศิลปศาสตร์	ทศวรรษเปี่ยมปราชญ์ล้ำคุณค่า
วิชาการงานวิจัยพัฒนา	ตามปรัชญาการศึกษา มศว
นวัตกรรมภูมิปัญญาสร้างสรรค์	ผูกมิตรจิตประสานการเกิดก่อ
ตะแบกบานกล้าหาญชาญชูช่อ	สานสืบต่อปณิธานสถาบัน
สิบปีวันนี้พร้อมรวมใจ	มุ่งหน้าไกลสร้างผลงานตามความฝัน
ธงเทาม่วงพันผูกผูกใจกัน	ศรีนครินทร์เกี่ยวสัมพันธ์เพื่อสังคม

รูปแบบการแสดง

เป็นการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยผสมผสานท่าทาง และลีลาการเคลื่อนไหวแบบธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพรียง เน้นที่อารมณ์ของผู้แสดงเป็นสำคัญ โดยผู้แสดงต้องเข้าใจความหมายของเนื้อร้องและทำนองเพลงอย่างดี จึงจะสามารถถ่ายทอดท่าทางต่าง ๆ พร้อมสื่อสารความหมายได้อย่าง

กลมกลืน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับการแสดงชุดนี้คือ การถ่ายทอดอารมณ์ที่แสดงถึงความภาคภูมิใจต่อสถาบันฯ ผ่านทางสีหน้าและแววตา ใช้ผู้แสดงจำนวน 10 คน ประกอบด้วยผู้หญิงจำนวน 5 คน และผู้ชายจำนวน 5 คน แบ่งการแสดงเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 เล่าเรื่องราว เป็นการแสดงท่าทางประกอบบทร้อง ผู้แสดงจะตีบทไปตามความหมายแต่ละท่อนเพลง การเคลื่อนไหวในช่วงแรกนี้จะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพรียงของผู้แสดงเป็นหลัก ประกอบกับการเคลื่อนไหวเป็นคู่ ๆ ระหว่างชายหญิง สลับกับการหยุดนิ่ง ให้ผู้แสดงแต่ละกลุ่มได้เคลื่อนไหวเพื่อดึงความสนใจจากผู้ชม โดยตลอดทั้งช่วงของการแสดงการใช้ท่าทางประกอบกับสายตาต้องสัมพันธ์กัน เมื่อมองไปจุดใดจุดหนึ่งจะต้องหยุดนิ่งก่อนเคลื่อนไหวไปในท่าทางอื่น ๆ

ช่วงที่ 2 สถานสัมพันธ์ เป็นการแสดงท่าทางประกอบดนตรีโดยไม่มีเนื้อร้อง จุดเด่นอยู่ที่ทำนองเพลงที่ค่อย ๆ เร่งจังหวะขึ้น ผสานกับการเคลื่อนไหวของนักแสดงที่มีการแปรแถวอย่างรวดเร็ว ก่อนหยุดเป็นภาพนิ่งพร้อมกับยกผู้แสดงสูงขึ้น แล้วจึงลดทำนองเพลงให้ช้าลงทันที ในช่วงนี้เป็นการแสดงถึงความหลากหลายของนักแสดงเปรียบเสมือนตัวแทนสมาชิกสถาบันฯ ทั้งคณาจารย์ บุคลากร ผู้ปกครอง และนักเรียน ผู้แสดงจึงต้องแสดงถึงความสุขออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน

ช่วงที่ 3 ภาคภูมิใจ เป็นการแสดงช่วงสุดท้ายก่อนจบเพลง โดยลดเสียงดนตรีออกทั้งหมด เหลือเพียงเนื้อร้องเท่านั้น ผู้แสดงต้องถ่ายทอดอารมณ์พร้อมกับการเคลื่อนไหวที่นิ่งสง่า ในขณะที่ใบหน้าและแววตายังคงต้องแสดงออกถึงความมุ่งมั่น ความภาคภูมิใจ ซึ่งในช่วงสุดท้ายต้องการเน้นไปที่การสื่อสารความหมายของบทเพลง ก่อนจบด้วยภาพนิ่งบนเวทีพร้อมกัน

รูปแบบดนตรี

เป็นแบบวงดนตรีสากลร่วมสมัย มีการผสมผสานเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล ซึ่งเครื่องดนตรีสากลประกอบไปด้วย กลุ่มของเครื่องดนตรีตีมีม กลองไฟฟ้า กีตาร์ไฟฟ้า กีตาร์เบส คีย์บอร์ด และกลุ่มของเครื่องเป่า ประกอบด้วย อัลโต้แซกโซโฟน 2 ตัว เทเนอร์แซกโซโฟน 1 ตัว ทรัมเปต 2 ตัว และทรอมโบน 1 ตัว ผสมผสานกับเครื่องดนตรีไทยที่มีการปรับแต่งเสียงเป็นบันไดเสียงแบบสากล ประกอบไปด้วย ขลุ่ย 1 เล้า ระนาดเอก 1 รวง ระนาดทุ้ม 1 รวง ซ้องวงใหญ่ 1 วง ซอด้วง 1 คันและมโหรีร้องจำนวน 2 คน ชาย 1 คน หญิง 1 คน

ท่อนเพลงและการดำเนินทำนอง มีนักร้องดำเนินทำนองหลัก โดยมีท่อนเพลงทั้งหมดจำนวน 8 ท่อนเพลง ในรูปแบบ Intro | A₁ | A₂ | B | C | SOLO | B | C | โดยในแต่ละท่อนเพลงมีการแบ่งและตีความหมายตามการสร้างสรรค์คำร้องและทำนอง 3 ท่อนใหญ่ดังนี้ “เล่าเรื่องราว สถานสัมพันธ์ ภาคภูมิใจ” บทเพลงอยู่ในบันไดเสียง Eb Major และบันไดเสียง B Major

- ท่อนนำ (Intro) จำนวน 8 ท่อนเพลง มีการขยายทำนองจากท่อน A บางส่วนมาใช้เป็นท่อนนำของเพลง ดำเนินทำนองหลักด้วยเสียง Piano ผสมกับเสียงของเครื่องสาย String และมีเสียงซอด้วงเข้ามา

ผสมผสานในช่วง 4 ห้องสุดท้าย มีการใช้เสียงสังเคราะห์เป็น Accompaniment ของทำนองหลัก โดยใช้ทางเดินคอร์ด I - i° - ii - V เป็นจุดเริ่มต้นของการเล่าเรื่องราวของโรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์

- ท่อน A1 เป็นท่อนร้องดำเนินทำนองโดยนักร้องหญิง ใช้ Piano เป็น Accompaniment โดยใช้ทางเดินคอร์ดดังนี้ I - ii - iii - ii - I - IV - I - i° - ii - V - I

- ท่อน A2 เป็นท่อนร้องดำเนินทำนองโดยนักร้องชายและเสียงนักร้องหญิงเป็นเสียงประสาน ใช้ Piano เป็น Accompaniment โดยใช้ทางเดินคอร์ดดังนี้ I - ii - iii - ii - I - IV - I - i° - ii - V - I ซึ่งมีรูปแบบเช่นเดียวกับท่อน A1 และมีกลุ่มเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องประกอบจังหวะเพิ่มเข้ามาเพื่อสร้างความรู้สึกถึงการเดินทางไปข้างหน้าของดนตรี และคำร้อง มีเสียงสังเคราะห์ Dream Voice จากโปรแกรม Logic Pro เป็น Background คอยสนับสนุนทำนองเพลงให้เดินอย่างมั่นคง

- ท่อน B เป็นท่อน Chorus/Hook ของบทเพลง มีกลุ่มเครื่องเป่าเข้ามาเติมเต็มให้ท่อนเพลง รูปแบบของดนตรีที่มีเครื่องประกอบจังหวะหนักแน่นขึ้น และการเปลี่ยนมาใช้คอร์ด IV ในการขึ้นต้น แสดงถึงการแบ่งบานของความกล้าหาญ การเติบโต สานสืบต่อปณิธานสถาบัน โดยนักร้องทั้งหมดร่วมกันร้องเพลงท่อนนี้มีทางเดินคอร์ด IV - iv - I - ii - I - ii - iii - IV - V - I จบท่อนเพลงแบบ Perfect Cadence

- ท่อน C มีการใช้รูปแบบของดนตรีเหมือนกับท่อน A1 และ A2 แต่มีการเปลี่ยนทำนองในการขับร้องใหม่โดยใช้เสียงร้องของผู้ชายในการนำเสนอ ใช้รูปแบบของคอร์ด I - ii - iii - ii - I - IV - I - i° - ii - V - I

- ท่อน Solo เป็นท่อนเครื่องดนตรีบรรเลงไม่มีเสียงร้อง มีการ Transition ในการเปลี่ยนท่อนเพลงโดยการเปลี่ยนบันไดเสียงหรือการ Modulation จาก Eb Major เป็น B Major โดยใช้รูปแบบคอร์ด IV - iii และจบท่อนด้วยคอร์ด Bb เพื่อเปลี่ยนกลับเข้าหาบันไดเสียงเดิม Eb Major มีการ Solo ด้วยซอด้วง บรรเลงในรูปแบบ Arpeggios เน้นสำเนียงการถ่ายทอดของผู้บรรเลง คุณลักษณะเสียงเฉพาะของซอด้วง และเสียงเครื่องเป่าลมทองเหลืองใช้การเล่นแบบ Fanfare เพื่อแสดงถึงการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนผ่านอย่างสง่างาม ก้าวเข้าสู่ปีที่ 11 ของโรงเรียน

ภาพที่ 1 โน้ต Solo ซอด้วงโดยใช้ Arpeggios

ภาพ 2 โน้ต Fanfare สำหรับเครื่องเป่าลมทองเหลือง

- ท่อน Outro (C2) เป็นการจบโดยการลดเสียงจากเครื่องดนตรีออกทั้งหมดเหลือเพียงคำร้อง และทำนองจากนักร้องในรูปแบบ A cappella ซึ่งเป็นการร้องโดยไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ เนื้อร้องและทำนอง ท่อนเดียวกับท่อน C

2. ผลการพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียนผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ชุด “1 ทศวรรษชาติต้องครึกครื้นใจ”

การประเมินทักษะทางด้านศิลปกรรมซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นหลักที่ใช้ในการประเมินคือ

- 1) Performing การแสดงออก/การนำเสนอผลงาน สังเกตพฤติกรรมในการแสดงออกในการแสดง การนำเสนอ ทักษะในการแสดง รวมถึงพัฒนาการของผู้เข้าร่วมวิจัย
- 2) Responding การตอบสนอง เป็นการตอบสนองต่อการได้รับมอบหมายจากครูผู้สอนในการแสดง การฝึกซ้อม รวมถึงความต้องการของผู้สอน รวมถึงผู้ควบคุมวงดนตรี
- 3) Skills and Technique ทักษะและเทคนิคการแสดง/การบรรเลง เป็นเทคนิคต่าง ๆ ในการบรรเลงดนตรี เฉพาะเครื่องและการรวมวง รวมถึงทักษะและเทคนิคการแสดงของผู้แสดง
- 4) Artistry ความเป็นศิลปิน คุณลักษณะเฉพาะของศิลปิน ความสามารถเฉพาะตัว ความสามารถในการรับรู้ในการแสดง และประเด็นรองในด้าน 4Cs (ทักษะในศตวรรษ ที่ 21) คือ

- 1) Communication การสื่อสาร เป็นทักษะการสื่อสารกันภายในวงดนตรีระหว่างนักดนตรี หัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรี ระหว่างนักแสดง การพูดคุยเมื่อเกิดปัญหา หรือการแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข
- 2) Creative ความคิดสร้างสรรค์ มีการคิดนอกกรอบและต่อยอด มีกระบวนการคิดเปิด มองหาโอกาสและประเมินความเป็นไปได้ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการฝึกซ้อม
- 3) Collaboration การทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีมระหว่างนักดนตรีและนักแสดง ทีมงาน สามารถปรับตัวให้ทำงานในสถานการณ์หรือทีมที่แตกต่างกันได้ ยอมรับความสามารถและความแตกต่างของปัจเจกบุคคลควบคู่ไปกับการมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- 4) Critical Thinking การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ช่างสังเกต มองเห็นปัญหา ตั้งคำถาม อธิบายเหตุและผลตามสถานการณ์และมุมมองที่หลากหลายได้ ใช้เหตุผลในการคิดวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจ ประเมินและตัดสินใจจากการสังเกต หลากหลายมุมมอง หาข้อมูล หลักฐานข้อพิสูจน์ได้ แก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่ต่างไปจากเดิมหรือรู้จักประยุกต์หนทางแก้ปัญหามาใช้กับเรื่องใหม่ได้

กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น เพศชาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 และ เพศหญิง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ระดับการศึกษาแบ่งออกเป็น

- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1
- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1
- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5
- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3

ผลการวิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมก่อนและหลังเข้าร่วมงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม

ทักษะทางศิลปกรรม	n	$\bar{x}$	Percent	S.D.	t	p
ก่อนการเข้าร่วมงาน สร้างสรรค์ทางศิลปกรรม	22	3.14	62.95	.639	-12.951	<.000
หลังการเข้าร่วมงาน สร้างสรรค์ทางศิลปกรรม	22	4.51	90.22	.267		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียนผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ชุด “1 ทศวรรษชาติต้องครึกครื้นใจ” ก่อนการเข้าร่วมการแสดงผลงานสร้างสรรค์และหลังการแสดงผลงานสร้างสรรค์พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมในกิจกรรมมีทักษะทางศิลปกรรมเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากค่าเฉลี่ยทักษะทางศิลปกรรม 3.14 คิดเป็นร้อยละ 62.95 เพิ่มขึ้นเป็น 4.51 ร้อยละ 90.22

ตารางที่ 3 ผลการพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมแยกประเด็นก่อนและหลังเข้าร่วมงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม

ทักษะทางศิลปกรรม	ค่าเฉลี่ย		ผลต่างค่าเฉลี่ย	S.D.	t	p
	ก่อน	หลัง				
1.การแสดงออก/การนำเสนอ	2.90	4.45	-1.54	0.596	-12.167	<.001
2.การตอบสนอง	3.40	4.77	-1.36	0.790	-8.101	<.001
3.ทักษะและเทคนิค การแสดง/การบรรเลง	3.13	4.50	-1.36	0.658	-9.721	<.001
4.ความเป็นศิลปิน	3.09	4.31	-1.22	0.973	-5.919	<.001
5.ทักษะการสื่อสาร	3.27	4.50	-1.22	0.612	-9.407	<.001
6.ความคิดสร้างสรรค์	2.77	4.41	-1.63	0.658	-11.665	<.001
7.การทำงานร่วมกัน	3.50	4.87	-1.36	0.953	-6.708	<.001
8.การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา	3.09	4.27	-1.18	0.958	-5.786	<.001

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 หากพิจารณาทักษะทางศิลปกรรมโดยแยกเป็นประเด็น พบว่า ทุกประเด็นย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ระหว่างค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้าร่วมงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม และยังพบว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative) มีการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยมากที่สุด จาก 2.77 เพิ่มขึ้นเป็น 4.41 มีผลต่างค่าเฉลี่ยที่ 1.63 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 32.72 สังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกในการ

ฝึกซ้อม การบรรเลงดนตรี จากการตีความบทเพลงของนักเรียน การสร้างเสียงเครื่องดนตรีที่เป็นไปตามผู้ประพันธ์เพลง มีการคิดเสียง และสำเนียงใหม่ ๆ ที่เกิดจากการฝึกซ้อมเพื่อให้เหมาะสมกับบทเพลง รวมถึงการแสดงทางนาฏศิลป์ที่จะให้นักเรียนประยุกต์ทำทางการแสดงมีส่วนร่วมในการคิดทำำในการแสดง รวมถึงแสดงออกทางอารมณ์ และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา มีการเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดจาก 3.09 เพิ่มขึ้นเป็น 4.27 มีผลต่างค่าเฉลี่ยที่ 1.18 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 23.64 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยที่ 4.87 คิดเป็นร้อยละ 97.46 สังเกตจากพฤติกรรมการฝึกซ้อมของนักเรียน การเสนอความคิดเห็นในการฝึกซ้อม ความรับผิดชอบของตนเองที่ได้รับในกลุ่ม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยที่ 4.27 คิดเป็นร้อยละ 85.44

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1.งานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม ในโอกาสครบรอบ 10 ปีโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรักษ์

งานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม ในโอกาสครบรอบ 10 ปีโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรักษ์ ได้มีการบูรณาการความรู้จาก 3 ศาสตร์ ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ และทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ทำหน้าที่เป็นบทเพลงให้กับการแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์ออกแบบท่ารำร่า การแสดง ที่สื่อถึงความหมายที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง และใช้องค์ประกอบของทัศนศิลป์มาออกแบบชุดการแสดงให้มีความเหมาะสมกับงานสร้างสรรค์ มีการเรียบเรียงและสร้างสรรค์บทเพลงใหม่ในรูปแบบดนตรีร่วมสมัย มีการใช้เสียงสังเคราะห์ เสียงเครื่องดนตรี จากโปรแกรมดนตรีในการออกแบบดนตรี และใช้หลักการทางทฤษฎีดนตรีตะวันตกในการแบ่งท่อนเพลง เรียบเรียงเสียงประสาน การสร้างทำนองเพลง มีเสียงของเครื่องดนตรีไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเข้ามาประกอบแสดงถึงความเป็นไทยผสมผสานกับดนตรีตะวันตก และพบว่ากระบวนการที่ใช้ในสร้างสรรค์ผลงานประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยเริ่มจากประวัติการก่อตั้งสถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา และโรงเรียนสาธิต มศว องค์กรักษ์ จากเอกสาร เว็บไซต์ การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากคณาจารย์ บุคลากร และนักเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์งาน ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาโรงเรียนและนำไปสู่การสร้างสรรค์ ตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ “โรงเรียนของเรามีการพัฒนาไปไกลมากจากเมื่อ 10 ก่อน ทั้งอาคารเรียนและบุคลากร รวมถึงนักเรียนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของความเป็นเด็กสาธิต ” (ผู้ให้ข้อมูลงานวิจัย 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2565) และ “สมัยที่ผมเรียนอยู่โรงเรียนไม่มีอะไรเลยครับ มีแค่นักเรียนไม่กี่ระดับชั้น และทุกคนก็รู้จักคุ้นเคยกันหมด ” (ผู้ให้ข้อมูลงานวิจัย 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2565) ตัวอย่างข้อมูลเหล่านี้ถูกนำมาวิเคราะห์และตีความนำไปสู่การสร้างสรรค์ขั้นตอนต่อไป 2) ประพันธ์เนื้อร้องและเรียบเรียงทำนอง เป็นการนำข้อมูลที่ได้สรุปและเรียงลำดับแล้วมาประพันธ์เนื้อร้องมีการจัดวางองค์ประกอบของเรื่อง ทิศทางของเรื่อง และสำนวนภาษาที่ใช้ในเรื่อง ซึ่งการเลือกใช้คำจะต้องมีความหมายและสามารถตีความประกอบได้ ไม่ใช่คำที่มีความหมายซ้ำหรือฟุ่มเฟือย มีการสร้างจินตนาการให้กับผู้ฟังและชมการแสดงในท่อนแรกของเพลงที่ร้องว่า “แสงเรืองรองนำพาเราผ่านเวลา ร้อยสัญญาณมาพบกันที่แห่งนี้ อุดมการณ์หล่อหลอมสร้างคนดี นำชีวิ

ให้กำลังใจด้วยปัญญา” และเนื้อร้องและทำนองนำพาผู้ชมและผู้ฟังเพลงพบเรื่องราวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของสถาบันแห่งนี้ 3) คัดเลือกนักแสดง นักแสดงที่ผ่านการคัดเลือกแล้วมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ พร้อมพัฒนา เปิดใจ มีทัศนคติที่ดี 4) ขึ้นสร้างสรรค์ผลงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งอาจารย์และนักเรียน ร่วมมือกันวางแผน และออกแบบการแสดง 5) ปรับปรุงแก้ไข ทุก ๆ การฝึกซ้อมจะมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ให้มีความเหมาะสมและถูกต้องตามแนวคิด รูปแบบการนำเสนอที่ได้วางไว้ 6) การนำเสนอผลงาน ซึ่งมีขั้นตอนบางส่วนสอดคล้องกับวงจร PDCA (Deming Cycle) (Plan Do Check Act) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และการแก้ไขปัญหา ผลงานสร้างสรรค์ที่ได้สะท้อนถึงความเป็นโรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์ ในชื่อ “ทศวรรษแห่งการพัฒนา” นักแสดงทุกคนมีความรู้สึกร่วมไปกับการแสดงที่ได้นำเสนอออกมา สามารถสื่อความหมายที่ต้องการนำเสนอให้กับผู้รับชมและผู้ฟังได้อย่างสมบูรณ์แบบ

2. ผลการพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียนผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ชุด “1 ทศวรรษสาธิตองครักษ์รวมใจ”

จากผลการวิจัย งานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมสามารถพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยทุกทักษะย่อยที่ประกอบเป็นทักษะทางศิลปกรรมล้วนมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เช่นเดียวกัน และพบว่า ประเด็นทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าศิลปกรรมมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะสุนทรีย์ภาพ สอดคล้องกับ อนุชิต ศรีสุวรรณ และ จุมพล ราขวิจิตร (2553) ได้พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ผ่านการสอนศิลปะโดยใช้แบบฝึกการคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะพบว่า คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะทั้ง 4 ด้าน ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในประเด็น การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ด้วยเหตุงานสร้างสรรค์เป็นงานที่เกิดจากผู้สอนเป็นสำคัญในและนำไปฝึกซ้อมให้นักเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาจึงยังสะท้อนให้เห็นยังไม่เด่นชัดเพราะส่วนใหญ่จะเป็นผู้สอนในการแก้ไขปัญหา นักเรียนจะสามารถใช้ทักษะนี้ได้อย่างชัดเจนเมื่ออยู่บนเวทีการแสดงโดยไม่มีผู้ฝึกสอนกำกับ แต่ก็พบว่าการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในอยู่เกณฑ์ดีมาก การแสดงงานทางศิลปกรรมไม่ใช่แค่เพียงทักษะทางศิลปกรรมที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่ทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ทักษะเพิ่มขึ้นด้วยอย่างมีนัยสำคัญ ทักษะการสื่อสาร ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เข้าร่วมการแสดงพบว่านักเรียนบางคนเป็นนักเรียนที่ขาดความมั่นใจในตัวเองเนื่องจากไม่มีความถนัดในการร่ายรำ แต่เมื่อได้ผ่านการฝึกซ้อมแล้วทำให้นักเรียนมีความมั่นใจมากขึ้น กล้าออกท่าทางในการแสดงได้อย่างมั่นใจ รวมถึงพฤติกรรมในการใช้ชีวิตของนักเรียน กล้าคิดและความกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการเรียน การนำเสนอผลงานต่าง ๆ ของตนเอง รวมถึงการมีความเคารพซึ่งกันและกันมากขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในทุกกลุ่มนักแสดง รวมถึงกลุ่มนักเรียนที่เป็น

นักดนตรีหลายคนมีทักษะการเล่นดนตรีที่เพิ่มมากขึ้น การรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง การให้ความร่วมมือในการฝึกซ้อม

การฝึกซ้อมการแสดงสร้างสรรค์นั้นเปรียบเสมือนสังคมจำลองซึ่งมีการปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มทุกคนมีบทบาทและหน้าที่ในการขับเคลื่อนสังคมย่อยที่จะส่งผลสู่สังคมใหญ่ หากนักเรียนเพียงหนึ่งคนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่ได้รับมอบหมายก็จะเกิดปัญหาในการฝึกซ้อมและการแสดงสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้าง - หน้าที่ (structural-functional theory) ดังที่ David Emile Durkheim (1858 - 1917) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสที่ว่าสังคมเป็นเสมือนหน่วยที่มีชีวิต (Social Organism) ที่ประกอบด้วย ส่วน/มิติต่าง ๆ อย่าง ครอบครัวยุทธศาสนสถาน บทบาท บรรทัดฐาน เป็นต้น ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะและพึ่งพาอาศัยกัน เป็นเสมือนอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายของมนุษย์ ที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชีวิต ซึ่งในที่นี้คือ สังคมในระยะยาว ถ้าอวัยวะชิ้นใดหรือส่วน/มิติต่าง ๆ ในสังคมไม่ทำงาน ก็จะส่งผลให้สังคม ล่มสลายได้ ดังนั้นส่วนประกอบต่าง ๆ ของสังคมแม้จะมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน ไปแต่ต้องทำงานประสานกลมกลืนกันอย่างมีดุลยภาพ (Britannica, The Encyclopedia, 2008, อ้างถึงใน ชื่นชนก โควีนท์, 2565)

เมื่อนักเรียนได้ผ่านการขัดเกลาทางสังคมผ่านการเข้าร่วมการแสดงในงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม จะส่งผลให้นักเรียนจะเติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป สอดคล้องกับ ทิศทางของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564 (2560) ที่เน้นให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัยในทุกด้าน มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก และสอดคล้องกับแนวคิด “ทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของบรอนเฟนเบรนเนอร์” ในการพัฒนามนุษย์ที่ให้ความสำคัญกับการทำงานที่ตัวเด็กและเยาวชน โดยยึด “เด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งเน้น ที่การพัฒนาเด็ก และเยาวชนทุกกลุ่มให้เป็นผู้ที่มีความแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญาเหมาะสมตามช่วงวัย เปิดโอกาสให้เด็ก และเยาวชนได้ค้นพบตนเอง รู้ความต้องการ ความถนัดและสามารถพัฒนา เด็กและเยาวชนควรได้รับการเสริมสร้างทักษะทางศิลปกรรมอย่างเหมาะสม และเท่าเทียมกัน และยังสอดคล้องกับ นรเศรษฐ์ อุดการ (2564) และได้ศึกษาการพัฒนาดนตรีผ่านดนตรีในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นตัวอย่างการใช้ดนตรีในการพัฒนาคนในปัจจุบันของประเทศญี่ปุ่น เป็นต้นแบบของการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์มาอย่างยาวนาน มีการวางรากฐานการเรียนการสอนดนตรีที่มุ่งเน้นการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของคน รู้จักบทบาท หน้าที่ของตน ความมีระเบียบวินัย จนถึงในปัจจุบัน และ พรสวรรค์ มณีทอง (2561) กล่าวว่า ดนตรีนั้นเป็นศาสตร์ที่สร้างความเพลิดเพลิน ทางจิตใจ มีส่วนช่วยในการกล่อมเกลาจิตใจของผู้เล่นดนตรีหรือฟังดนตรี การอยู่ร่วมกันในสังคม ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การบริหารจัดการตนเอง รวมถึงทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวง และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปวีณา ชูเชื้อ (2560) ได้ใช้นาฏศิลป์โดยการสร้างกิจกรรมทำรำมวยโบราณสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย รวมถึงด้านอารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาได้ นักเรียนมีอารมณ์ดี จิตใจร่าเริงแจ่มใส มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงการสอนให้มีความเหมาะสม กับรายวิชาในกลุ่มสาระศิลปศึกษา รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศิลปกรรมในโรงเรียน

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการสร้างสรรค์งานทางศิลปกรรม ให้เหมาะสมกับบริบทเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการพัฒนา

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะทางศิลปกรรมในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ศิลปกรรมพื้นบ้าน ศิลปกรรมท้องถิ่น เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรศิลปกรรมให้มีความเหมาะสม รวมถึงการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ผ่านงานสร้างสรรค์ เช่น ความตระหนักรู้ทางสังคม ความตระหนักรู้ทางอารมณ์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาความเหมาะสมของตัวชี้วัดในสาขาศิลปศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่กับบริบทของสังคมในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง/References

- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน. (2561). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564*. เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://shorturl.asia/xIJrn>.
- ชนิดา ปิณณะสุภะ. (2554). *การนำเสนอแนวทางการจัดห้องเรียนศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/29423>.
- ชื่นชนก โควินท์. (2565). *ฐานทัศน์สังคมวิทยาสำหรับนักการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุทรฟิล์ม.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2565). *ทฤษฎีปัญหา*. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2565 จาก, <https://www.happyhomeclinic.com/a01-multiple-intelligence.html>.
- ธีระ ปาลเปรม. (2560). ศิลปะวิสัย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ*. 37(3), 143-158. เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2565 จาก, <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/106814/84522>.
- นเรศรัณย์ อุตาการ. (2564). ญี่ปุ่น: ดนตรีกับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์. *วารสารแก่นดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 3(1), 77-94. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2565 จาก, <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JournalofMUSPAKKU/issue/view/16855/4097>.

- ปิณา กุติพิการามบิล. (2562). พัฒนาเยาวชนให้พร้อมรับมือกับอนาคตได้อย่างมั่นใจ. เข้าถึงเมื่อ 12 กันยายน 2565, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/stories/พัฒนาเยาวชนให้พร้อมรับมือกับอนาคตได้อย่างมั่นใจ>.
- ปวีณา ชูเชื้อ. (2560). การใช้ชุดกิจกรรมทำร่ำรวยโบราณส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต). เข้าถึงเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Paweena.Cho.pdf>.
- พงศ์ปณต ดีคง. (2565). *Mental health policy you(th)*. เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก <https://theactive.net/news/public-health-20220523-2/>.
- พรสวรรค์ มณีทอง. (2561). รูปแบบการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จของวงโยธวาทิตต้นแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 38(4), 160-178. <https://doi.org/10.14456/sujthai.2018.38>.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2558). การพัฒนารูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาในบริบทของสังคมไทย. *Journal of Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*. 2(supplement 1), 133-145. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2565 จาก, <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/swurd/article/view/2695/2706>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2565, จาก <https://dictionary.orst.go.th>.
- อนุชิต ศรีสุวรรณ และ จุมพล ราชวิจิตร. (2553). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะเรื่อง การวาดภาพพระบายสี โดยใช้แบบฝึกทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนตาลวิทยา อำเภอ ดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร. *Journal of Education Khon Kaen University (Graduate Studies Research)*. 4(3), 123-129. เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2565 จาก, <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDGKKUJ/article/view/50091>.
- Artincontext. (2022). *Fine Art Definition – Explore the Meaning of the Types of Fine Art*. Retrieved December 5, 2022 from <https://artincontext.org/fine-art-definition/>.
- Britannica, The Editor of Encyclopaedia. (2008). Functionalism. Encyclopedia Britannica. Retrieved October 31, 2022 from: <https://www.britannica.com/topic/functionalism-social-science>.